

**Česká školní inspekce
Ústecký inspektorát**

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Čj. ČŠIU-874/19-U

Název	Dětský domov a Školní jídelna, Ústí nad Labem, Špálova 2, příspěvková organizace
Sídlo	Špálova 2, 400 11 Ústí nad Labem
E-mail	detskydomov@volny.cz
IČ	44 555 245
Identifikátor	600 029 468
Právní forma	Příspěvková organizace
Zastupující	Mgr. Alena Novotná
Zřizovatel	Ústecký kraj
Místo inspekční činnosti	Špálova 2, 400 11 Ústí nad Labem
Termín inspekční činnosti	23. 4. 2019 – 25. 4. 2019

Inspekční činnost byla zahájena předložením pověření k inspekční činnosti.

Předmět inspekční činnosti

Hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání podle § 174 odst. 2 písm. b) zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zjišťování a hodnocení naplnění školního vzdělávacího programu podle § 174 odst. 2 písm. c) školského zákona a zákona č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Charakteristika

Príspevková organizace Dětský domov a Školní jídelna Ústí nad Labem, Špálova 2 (dále „zařízení“) vykonává činnost dětského domova (dále „DD“) a školní jídelny v souladu se zápisem v rejstříku škol a školských zařízení. K datu inspekční činnosti bylo v zařízení evidováno celkem 47 dětí v šesti rodinných skupinách, z tohoto počtu byly tři děti dvouleté a tři děti zde pobývaly na základě smlouvy o dlouhodobém pobytu z důvodu přípravy na budoucí povolání. Jedno dítě pobývalo mimo zařízení na základě povolení ředitelky. V zařízení byly umístěny tři dvouleté děti.

Hodnocení podmínek vzdělávání

Ředitelka zařízení zpracovala koncepci rozvoje včetně stanovení dlouhodobých strategických cílů na základě provedené analýzy stavu zařízení. Tyto cíle jsou však více proklamativní, než strategické. Důraz, který klade na zajišťování dobrých vztahů a dobrého klimatu v zařízení se pozitivně projevuje v celkové atmosféře. Základním dokumentem, který definuje obecné principy výchovně vzdělávacích činností v zařízení, je školní vzdělávací program. Chybí v něm však stanovené cíle a formy vzdělávání dětí mladších tří let. Roční plán principy výchovně vzdělávacích činností dále nerozvíjí, uvádí pouze obecné kompetence, kterých má dítě dosáhnout. Tento nedostatek se většinou do konkrétních aktivit s dětmi nepromítl, týdenní programy vykazují pestrou činnost rodinných skupin. Ředitelka svou kontrolní činnost opírá zejména o osobní hospitace a každodenní schůzky se sloužícími pedagogickými pracovníky, během nichž jsou projednávány kromě běžných záležitostí chodu zařízení i případná opatření k nápravě, výchovné problémy konkrétních dětí i úroveň dosahování stanovených cílů výchovně vzdělávacích činností. Na problematiku dětí je tak nahlíženo z několika úhlů pohledu, což prospívá přímé činnosti s nimi. Tyto schůzky doplňují pedagogické rady všech zaměstnanců v měsíčních intervalech. Zápisy ze schůzek jsou vedeny přehledně s definovanými úkoly pro jednotlivé pracovníky zařízení. Pedagogické rady doplňují provozní porady. Takto nastavený informační systém v zařízení umožňuje vedle běžného předávání informací také přípravu vhodných výchovných strategií, jak bylo během inspekční činnosti ověřeno.

Vnitřní informační systém v zařízení je veden písemnou formou a obsahuje hned několik dokumentů, ve kterých vychovatelé a noční služba zaznamenávají průběh výchovně vzdělávacích činností, stav jednotlivých dětí a situaci v rodinných skupinách. Přestože jsou dílčí dokumenty přehledné a obsahují dostatečné informace k posouzení situace ve skupinách, jejich množství a způsob realizace není příliš funkční, protože neumožňuje dostatečnou a rychlou informovanost všech pedagogů včetně vedení zařízení jako je tomu v případě elektronických systémů.

Pedagogický sbor je kromě dvou nově přijatých vychovatelů, kterým chybí studium speciální pedagogiky, kvalifikovaný. Večerní a noční dohled zajišťují vždy dva bezpečnostní pracovníci - nepedagogové, což vzhledem k rozmístění rodinných skupin v budově není optimální a neumožňuje výchovně reagovat na nenadálé situace. V každé rodinné skupině je zastoupen také mužský vzor. Oslovení vychovatelé znali svěřené kompetence a pozitivně hodnotili dostatečnou míru samostatnosti při vedení rodinných skupin a plánování výchovně vzdělávacích aktivit. Další vzdělávání pedagogických pracovníků je realizováno podle potřeb zařízení s ohledem na zvládnutí výchovné problematiky dětí.

Zařízení je umístěno v dvoupatrové budově bývalé mateřské školy v sídlištní zástavbě. K dispozici má přilehlý poměrně velký pozemek s hracími prvky a velkou místností s využitím pro relaxační a sportovní aktivity. Zařízení využívá také veřejné, volně dostupné multifunkční hřiště.

Zázemí rodinných skupin je na dobré úrovni. Děti jsou ubytované v pokojích po dvou, v některých případech i samostatně. Pokoje jsou udržované s průběžně obnovovaným nábytkem. Každé z dětí má k dispozici vlastní psací stůl, který tvoří osobní prostor dítěte. Ve většině pokojů bylo vidět vedení dětí k zaznamenávání jejich vlastního životního příběhu a sociálních vazeb. Rovněž výzdoba společných prostor ukazovala na zdařilou spolupráci vychovatelů a dětí. Nevýhodné je architektonické řešení sociálního zařízení v bytech, které je součástí vstupní chodby a průchozí místností v některých rodinných skupinách. Podobně průchozí jsou pokoje umístěné za sebou v jedné rodinné skupině, případně je za pokojem dětí šatna pro vychovatele. Komplikace, které tím vznikají, se částečně daří řešit v rámci dohodnutých pravidel a úpravou organizace ranních a večerních činností. Přesto některé děti poukazovaly na nedostatek soukromí.

Vnitřní a venkovní prostory zařízení využívané dětmi, byly v době inspekční činnosti bezpečné, nastavená pravidla pro zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí dodržují.

Ředitelce zařízení se daří úspěšně získávat četné sponzorské finanční a věcné dary a nadační příspěvky, které jsou používány především na aktivity a potřeby dětí, k nákupům vybavení, pomůcek a hraček, cestovné, jízdné a ubytování na různých výletech a táborech. Tyto prostředky vhodně doplňují financování činnosti zařízení z prostředků státního rozpočtu a příspěvku od zřizovatele.

Školní jídelna dětem nabízí nejen stravu dle oblíbenosti pokrmů, ale i s ohledem na upevňování zdravých stravovacích návyků. Denní součástí připravovaných jídel je čerstvá zelenina a ovoce. Při významných osobních příležitostech dítěte jsou roční náklady na nákup potravin navýšeny a školní jídelnou je připraveno pohoštění dle přání dítěte (např. dort, nápoje, cukrovinky). Nepravdělně v rámci výchovně vzdělávací činnosti a dle zájmu dětí je stravování v rodinných skupinách zajištěno vychovatelem za pomoci dětí jako v rodině. Tím je uskutečňována příprava dětí na samostatný život.

Hodnocení průběhu vzdělávání

Při umístění dětí vedení většinou respektuje jejich sourozenecké vazby. V zařízení pobývalo v průběhu inspekční činnosti několik vícečetných sourozeneckých skupin, současně také devět dětí předškolního věku, z nichž pět zatím nenavštěvuje mateřskou školu. Dohled nad nimi je v dopoledních hodinách zajištěn jedním pedagogickým pracovníkem v rámci nepřímé pedagogické činnosti a částečně i zdravotnicí. Nevyhovující je plánování jejich výchovně vzdělávacích aktivit, které není definováno ve školním vzdělávacím programu. Činnosti také nejsou dostatečně provázány s pedagogickou diagnostikou jejich schopností a dovedností. Těmto dětem se střídají vychovatelé a i zázemí různých rodinných skupin. Taková praxe neprospívá úspěšné adaptaci nově přijatého dítěte a jeho socializaci. Dětem chybí věcná a sociální stálost prostředí, jednotný přístup a pravidla. Ve vybavení rodinných skupin není dostatek hraček a pomůcek pro rozvoj dětí mladších tří let (vizuomotorická koordinace, jemná motorika). Sledovaná práce s dětmi však byla na dobré úrovni. Vychovatelé měli vždy připravenou činnost odpovídající věku a potřebám dětí. Zejména byl kladen důraz na nácvik sebeobsluhy, přípravu do školy. Vhodně byl zařazován také zpěv a pohyb s hudbou. Při sledované školní přípravě se projevila potřeba dalšího

pedagogického pracovníka, který by se během individuální práce věnoval nejmenším dětem ve skupině. Rovněž chyběly takové hračky, které by je dokázaly zaujmout po tuto dobu.

Někteří vychovatelé využívali při činnosti s dětmi sebehodnotící prvky. Děti tak byly vhodně podporovány a vedeny k chápání emocí vlastních i druhých lidí. Prostřednictvím herních prvků a sportovních činností na zahradě zařízení vychovatelé podporují u dětí rozvoj hrubé motoriky a obratnost. Výchovně vzdělávací činnosti v odpoledních a podvečerních hodinách probíhaly v klidné atmosféře. Patrný byl empatický a trpělivý přístup. V rámci přípravy na budoucí samostatný život se starší děti aktivně podílely na chodu domácnosti, jako je tomu v běžných rodinách. Přípravovaly si samostatně svačiny do školy, v rámci rozdělených služeb pečovaly o domácnost. Podle potřeby děti mohou využívat kuchyňku i během všedních dní, kdy si připravují pokrmy ze surovin, které si samy zakoupily. Jsou tak posilovány jejich životní kompetence.

Děti mají možnost volných vycházek každý den. Výchovně vzdělávací program zařízení je nastaven tak, aby děti přebíraly postupně odpovědnost samy za sebe. Proto je organizace denních činností propojena se školními výsledky a plněním povinností stanovených vnitřním řádem. V případě zhoršujících se výsledků ve školách přistupuje zařízení k doučování dětí, přičemž vhodně využívá nejen znalostí jednotlivých pedagogických pracovníků, ale také dobrovolníků z řad vysokoškolských studentů a seniorů. Každou středu je tzv. rodinný den. Skupiny zůstávají spolu s vychovatelem a plní předem naplánované společné aktivity, jejichž cílem je nejen zvyšování sociální koheze skupiny, posilování sociálních vazeb, ale také prohlubování sociálních a občanských kompetencí. Společně vyřizují účet v bance, vykonávají dobrovolnickou činnost v domově důchodců, hledají brigády.

Ředitelka je přirozenou součástí pedagogického sboru. Děti ji spontánně navštěvují, řeší s ní své osobní záležitosti, případně ji žádají o pomoc při doučování. Se zřejmým pedagogickým záměrem motivuje děti k sepisování dopisů, ve kterých shrnují průběh uplynulého měsíce. Vypisují v nich své úspěchy i neúspěchy a dále definují na každý měsíc svůj cíl, jehož dosažení poté hodnotí. Všichni pedagogičtí pracovníci se vhodně doplňují. Podle svého zaměření a svých preferencí nabízí dětem širokou škálu specifických aktivit a výchovných přístupů. Děti těchto možností využívají ať formou kroužků nebo při řešení nejrůznějších životních situací.

Hodnocení výsledků vzdělávání

Zařízení nemá stanovený hodnotící systém dětí, vše je ponecháno plně v kompetenci vychovatelů, kteří reagují na konkrétní porušení pravidel definovaných vnitřním řádem. Děti některých rodinných skupin si stanovily vlastní pravidla, která nejsou v rozporu s vnitřním řádem. Na jednu stranu se tím zvyšuje míra respektování takto přijatých pravidel, na druhou stranu to však přináší rozdíly v hodnocení mezi jednotlivými rodinnými skupinami. Nejednotnost byla zaznamenána také v ukládaných opatřeních ve výchově, kdy za stejné či podobné prohřešky přicházejí různá opatření. Vysoký je podíl negativních opatření ve výchově, zejména zákazů volných vycházek. Pozitivním zjištěním je vyplácení nejvyšší povolené částky kapesného. Většina hlavně starších dětí se orientuje v tom, na jakou částku kapesného má nárok.

Programy rozvoje osobnosti dítěte vypracovávají společně s dětmi kmenoví vychovatelé, kteří působí většinou jako klíčoví pracovníci. Konkrétní a jasně definované cíle v dílčích oblastech osobnosti každého dítěte jsou pravidelně vyhodnocovány a stanovené formy výchovně vzdělávacích aktivit se většinou promítaly do realizovaných činností. V zařízení je poměrně široká nabídka kroužků (taneční, hudební, sportovní, divadelní). Děti se jejich

prostřednictvím účastní nejrůznějších soutěží. Některé z nich pořádá samo zařízení. Současně jsou děti podporovány v docházce do kroužků z nabídky externích subjektů. Děti jsou tak v dostatečné interakci s vrstevníky a současně jsou podporovány v osobnostním rozvoji.

Případnou školní neúspěšnost řeší vychovatelé individuální přípravou s dítětem, nevyhledávají však podporu školského poradenského zařízení, které by diagnostikovalo případné speciální vzdělávací potřeby a doporučilo vhodné vzdělávací metody. Kvalitní práce s dětmi v oblasti školní přípravy a podpory vzdělávání se odráží v aktuální skladbě středoškoláků, kdy ze sedmi dětí studují dvě na maturitních oborech, ostatní si zvolily zajímavé nematuritní obory. Jedno z dětí dokončuje vysokoškolské studium. V této oblasti se odráží také intenzivní spolupráce jednotlivých vychovatelů se školami, kam děti docházejí, případně pravidelná účast sociální pracovníce na výchovných komisích při projednávání výchovných i vzdělávacích záležitostí dětí. Významná je rovněž podpora dětí při vyhledávání a následné účasti na brigádách, kterými zvyšují své pracovní kompetence a přípravu na budoucí profesní život. Odcházejícím dětem zařízení pomáhá při zajišťování bydlení a pracovního uplatnění.

Pravidelnou nabídku výchovně vzdělávacích aktivit doplňují nejrůznější pobyty s dětmi včetně pobytů v zahraničí, které zařízení využívá jako motivační prvek pro děti. V oblasti finanční gramotnosti spolupracuje s Nadací Terezy Maxové, Univerzitou Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem a dalšími subjekty. Čtyři děti jsou aktivně zapojené do vzdělávacího programu Mezinárodní ceny vévody z Edinburghu. Dalším výrazným prvkem při získávání sociálních kompetencí a vztahu ke svému okolí je dobrovolnictví, kdy se děti angažují formou pomáhání v psím útulku, pomoci a výroby dárků seniorům či znevýhodněným osobám.

Závěry

Vývoj školského zařízení

- Zařízení si udržuje poměrně vysoký standard výchovně vzdělávací péče, která je postavená na otevřené komunikaci všech aktérů. Kvalitní je spolupráce s externími subjekty a příprava dětí na budoucí samostatný život.

Silné stránky

- Otevřená komunikace mezi všemi aktéry vzdělávání.
- Využívání dobrovolníků či veřejných i soukromých subjektů k rozvoji dílčích kompetencí dětí a jejich přípravě na budoucí samostatný život.
- Podpora dětí v přejímání zodpovědnosti za své záležitosti, zařízení efektivně zvyšuje jejich sociální i pracovní kompetence formou brigád.
- Zařízení pozitivně rozvíjí sociální a občanské hodnoty dětí prostřednictvím dobrovolnické činnosti.

Slabé stránky a/nebo příležitosti ke zlepšení

- Koncepce a strategie rozvoje zařízení nereflektují dostatečně aktuální potřeby zařízení.
- Školní vzdělávací program nepokrývá všechny věkové skupiny umístěných dětí a nedefinuje tak dostatečně jejich výchovně vzdělávací potřeby.
- Výchovně vzdělávací činnost není vždy realizována v rámci přímé pedagogické činnosti.

- Výchovně vzdělávací aktivity nejsou vždy připravovány a realizovány diferencovaně v souladu s individuálními potřebami dětí.
- Zařízení nemá dostatečně účinný systém vyhodnocování úspěšnosti všech dětí ve vzdělávání a přijímání opatření pro zlepšení zejména u dětí ohrožených školním neúspěchem.
- Dopolední výchovně vzdělávací činnosti s malými dětmi, které nenavštěvují mateřskou školu, jsou realizovány pod dohledem střídajících se vychovatelů a v neustáleném prostředí různých rodinných skupin.
- Vnitřní informační systém vedený v písemné (papírové) formě neumožňuje dostatečnou a rychlou informovanost všech zaměstnanců včetně vedení.

Příklady inspirativní praxe

- Dobrovolnická činnost s dětmi.

Doporučení pro zlepšení činnosti školy

- Zapracovat do koncepčních záměrů skutečné potřeby rodinných skupin a umístěných dětí.
- Definovat výchovně vzdělávací cíle a formy práce s dětmi mladšími tří let, případně dětmi, které zůstávají v zařízení bez docházky do mateřské školy.
- Realizovat výchovně vzdělávací činnost s dětmi v rámci přímé pedagogické činnosti tak, aby mohla být jasně definována a podléhala náležitě kontrolní činnosti vedení zařízení.
- Reagovat iniciativně a včas v případech dětí ohrožených školním neúspěchem.
- Zajistit lepší organizaci dopoledních výchovně vzdělávacích činností s malými dětmi, které nenavštěvují mateřskou školu.
- Nastavit přehlednější a dostupnější vnitřní informační systém.

Stanovení lhůty

Česká školní inspekce v souladu s § 175 odst. 1 školského zákona ukládá ředitelce školského zařízení ve lhůtě do 30 dnů přijmout adekvátní opatření k odstranění a prevenci nedostatků zjištěných při inspekční činnosti a ve stejné lhůtě písemně informovat Českou školní inspekci, jaká byla přijata opatření.

Zprávu zašlete na adresu Česká školní inspekce, Ústecký inspektorát, W. Churchilla 6/1348, 400 01 Ústí nad Labem, případně prostřednictvím datové schránky (g7zais9), nebo na e-podatelnu csi.u@csicr.cz s připojením elektronického podpisu.

Seznam dokladů, o které se inspekční zjištění opírají

1. Úplné znění zřizovací listiny Č. J.:26/2001 (ze dne 11. 1. 2019) včetně Příloh č. 1 a 2
2. Jmenovací list vydaný Radou Ústeckého kraje – jmenování ředitelkou příspěvkové organizace Ústeckého kraje s účinností od 1. srpna 2012 (ze dne 21. 6. 2012)
3. Informace o pokračování na vedoucím pracovním místě ředitele školského zařízení s účinností od 1. 8. 2018 po dobu šestiletého období (č. j.: 3722/SMT/2018, ze dne 20. 7. 2018)

4. Školní vzdělávací program dětského domova „Plný domov šťastných dětí“ vydaný s platností pro školní rok 2018/2019 (č. j.: 26/18-Ř, ze dne 26. 8. 2018)
5. Nájemní smlouva č. Náj/byt/0618/2018 (ze dne 15. 10. 2018) včetně Smlouvy o záloze (jistotě) na nájemné
6. Vnitřní řád č. j.: 227/18-R s účinností od 1. 5. 2018
7. Organizační řád č. j.: 2/2018 s účinností od 25. 5. 2018
8. Roční plán dětského domova a školní jídelny na školní rok 2018/2019
9. Deník noční služby vedený od 13. 9. 2018 do 15. 4. 2019
10. Dlouhodobé strategické cíle na období od srpna 2018 do srpna 2024
11. Koncepce rozvoje ze dne 31. 8. 2018
12. Deníky rodinných skupin vedené ve školním roce 2018/2019 k termínu inspekce
13. Osobní spisy dětí umístěných v zařízení, vzorek k termínu inspekce
14. Programy rozvoje osobnosti dítěte vedené ve školním roce 2018/2019
15. Minimální preventivní program na školní rok 2018/2019
16. Osobní spisy zaměstnanců školského zařízení
17. Plán dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků na školní rok 2018/2019
18. Zápisy z pedagogických rad vedených ve školním roce 2018/2019
19. Hodnocení a stanovení cílů dětí vedená ve školním roce 2018/2019
20. Dokumentace k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí
21. Hospodářská dokumentace a účetní evidence – roky 2017, 2018, 2019

Poučení

Podle § 174 odst. 11 školského zákona může ředitelka školského zařízení podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci, a to do 14 dnů po jejím převzetí. Případné připomínky zašlete na adresu Česká školní inspekce, Ústecký inspektorát, W. Churchilla 6/1348, 400 01 Ústí nad Labem, případně prostřednictvím datové schránky (g7zais9), nebo na e-podatelnu csi.u@csicr.cz s připojením elektronického podpisu, a to k rukám ředitelky inspektorátu.

Inspekční zprávu společně s připomínkami a stanoviskem České školní inspekce k jejich obsahu zasílá Česká školní inspekce zřizovateli a školské radě. Inspekční zpráva včetně připomínek je veřejná a je uložena po dobu 10 let ve škole nebo školském zařízení, jichž se týká, a v místně příslušném inspektorátu České školní inspekce. Zároveň je inspekční zpráva zveřejněna na webových stránkách České školní inspekce a v informačním systému InspIS PORTÁL.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Mgr. Lukáš Valda, školní inspektor, vedoucí inspekčního týmu

Mgr. Lukáš Valda v. r.

Mgr. Stanislava Kudrmannová, školní inspektorka

Mgr. Stanislava Kudrmannová v. r.

Mgr. Romana Vencová, školní inspektorka

Mgr. Romana Vencová v. r.

Bc. Blanka Zoudunová, kontrolní pracovnice

Bc. Blanka Zoudunová v. r.

V Lounech 21. května 2019

Datum a podpis ředitelky školského zařízení potvrzující projednání a převzetí inspekční zprávy

Mgr. Alena Novotná, ředitelka školského zařízení

Mgr. Alena Novotná v. r.

V Ústí nad Labem 3. června 2019